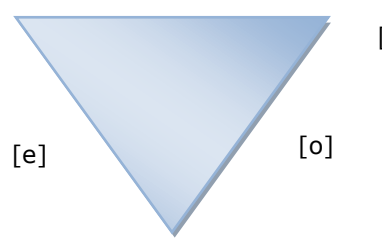

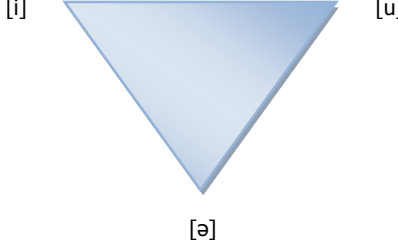
1. CARACTERÍSTIQUES DEL CATALÀ SEPTENTRIONAL O ROSSELLONÈS

El català septentrional o rossellonès serveix per designar els parlats de les comarques del Rosselló, el Vallespir, el Conflent, la Cerdanya i el Capcir, territoris comunament denominats "Catalunya Nord".

Aproximadament, el 50% dels seus habitants de la zona entén el català, però només el 25% el parla habitualment. Els parlants solen ser persones d'avançada edat, que viuen, en general, en zones rurals. En aquesta àrea s'hi produeix, doncs, una forta situació diglòssica: s'usa el català en funcions familiars i es reserva el francès per a situacions formals.

Trets lingüístics		Característiques del septentrional o rossellonès
FONÈTICA	Vocalisme tònic	<div style="text-align: center;"> </div> <ul style="list-style-type: none"> ▪ No hi ha distinció entre [ɛ] i [e]: deu - Déu ▪ Articulació de la [o] en [u]: <i>Canigú, llup...</i>

MORFOSINTAXI	Vocalisme èton	<div style="text-align: center;"> </div> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tancament de [ə] en [i] + palatal: <i>Rosilló...</i> ▪ Caiguda de la vocal final dels mots esdrúixols acabats en IA > I: <i>famili, histori...</i> ▪ Caiguda de la vocal [ə] en contacte amb una -R: <i>vrema, Tresa, prell, frigula...</i>
	Dígraf IX	IX > [j], en posició final: <i>pei, calai...</i>
	Iodització	[ɫ] > [j] De vegades: <i>ui < ull, ai < all...</i>
	Diffongs	QUA, GUA > qo, go: <i>aigo, cotre...</i>
	-R final	Es reforça amb un so dental -T: <i>ort, purt, cart...</i>
	D epentètica	NDR > n'r i LDR > l'r: <i>venre < vendre, tenre < tendre, valre < valdre, cenra < cendra...</i>
	-R-/-RR-	Articulació d'una erra gutural, per influència del francès: <i>pare, parra...</i>
MORFOSINTAXI	Morfologia nominal	Canvi de gènere: el pols, la fred, el sang, la dolor...
		Article: EL/LO (segons l'àrea)
		Article personal: EN/LA
		Possessius: Ús de LLUR, LLURA, LLURS, LLURES en forma col·loquial <ul style="list-style-type: none"> ▪ Formes femenines: MEUA, TEUA, SEUA
		Indefinits: Alguns gal·licismes: <i>qualque, qualcú, quelcom...</i>
		Numerals ordinals: Gal·licismes: <i>desesset, deseuit, desenou, quatre-vints, quatre-vint-deu...</i>
		Numerals cardinals: Gal·licismes: <i>truasieme, quatrieme, cinquieme...</i>
	Morfologia verbal	1a psg Present d'Indicatiu: -l <i>canti, balli, parli, estimi...</i>
		1a psg Imperfet d'Indicatiu: -AVI <i>cantavi, miravi, somiavi...</i>
		Ús del verb SER com a auxiliar, en lloc d'haver: <i>sun arribat < he arribat, és dit < ha dit...</i>
		Participis: Molts participis en -IT: <i>naixit, premit, corrit...</i>
		Infinitius 3a conjugació: Els verbs no incoatius passen a la 2a conjugació: <i>fúger, cúser, tinre, búller, cúller...</i>
		Infinitius monosil·labs: Es reforcen amb una -E: <i>dure, dire, sere...</i>
		Verb ser: sun, ets, és, sem, seu, sún
S - - n +	Ús de la partícula PAS per negar: <i>Ho he dit pas jo això</i>	

		<p>Pronoms:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ L'accent es desplaça del verb al pronom enclític: <i>mastega-lú < mastega'l</i> ▪ Els pronoms es col·loquen davant de l'infinitiu, gerundi: <i>te dir, se girant...</i> ▪ Ús dels pronoms en forma plena: <i>me manca, se diran...</i>
LÈXIC		<p>Gal·licismes: roba (vestit), mala (bagul), colier (collaret), trotuart (vorera), muleta (truita), futell (butaca), mem (també), mes (però), canart (ànec), llapí (conill), bolanger (forner), s'amusar (xalar), comuna (ajuntament), sentir (fer olor), vuatura (cotxe), gara (estació), gató (pastís), forxeta (forquilla), xossetes (mitjons)...</p> <p>Arcaïsmes: ca (gos), cercar (buscar), sus (damunt), oir (sentir)...</p> <p>Occitanismes: let (lleig), veire (got), pou (por), feda (ovella), peirer (paleta), estufar (ofegar-se), mostarda (mostassa), mainatge (xiquet), cogot (clatell), bressairola (mainadera), cotell (ganivet)...</p> <p>Canvis de significat: anar tort (anar coix), espïar (mirar), gorra (boina), s'enyorar (avorrir-se), vigili (dejuni), trucar (pegar), nin/a (nen/a)...</p> <p>Mots propis: llipoter (arboç), mels de la cara (galtes), nugues (nous), oliu (olivera), pallago (noi), vespilles (espurnes)...</p>

El català septentrional compta amb **dos subdialectes: el rossellonès pròpiament dit i el capcinès.**

La diferència principal entre els dos és que el capcinès manté el so [Ø], que comparteix amb el francès: ll[Ø]na, p[Ø]jar, f[Ø]m...; fa servir els possessius *miu, miva, tiu, tiva, siu, siva*; i vocalitza la [l] + consonant: *malalt > malaut*, entre d'altres trets.

